

Motion till riksdagen 2008/09:N274

av **Ann-Kristine Johansson m.fl. (s)**

Helhetssyn i landsbygdspolitiken

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en samordnad och helhetsinriktad landsbygdspolitik.

Motivering

Det behövs en aktiv landsbygdspolitik.

Landsbygdskommitténs betänkande 2006 med titeln *Se landsbygden – myter, sanningar och framtidsstrategier* slog fast att statens politik för landsbygden ska vara samordnad och helhetsinriktad. En enig kommitté med samtliga riksdagspartier stod bakom den principen. Vi är många som har utgått ifrån att tankegångarna i kommitténs betänkande ska omsättas i praktisk handling.

Det är uppenbart att det krävs politiska insatser för att landsbygden ska utvecklas. Staten måste ta sitt ansvar. Självklart är enskildas skaparkraft och initiativförmåga en förutsättning för landsbygdens utveckling och ska uppmuntras och stödjas. Men det räcker inte med marknadskrafterna och entreprenörskap om inte samhället skapar goda villkor i form av till exempel en utbyggd infrastruktur – vägar, järnvägar, bredband etcetera. Landsbygden är ständigt den stora förloraren utom när det pratas om behovet av lugn och ro.

Storstadsområdena sägs vara motorn för tillväxt och sysselsättning. Naturligtvis kan ingen förneka till exempel Stockholms betydelse. Men ofta är det som om man i debatten tappar bort att ca 3 miljoner människor bor på landsbygden. De har en självklar rätt till bred service där de bor eller i de små tätorterna.

Det är dessutom så att det inte enbart är de så kallade tillväxtregionerna som är viktiga för vårt lands utveckling. Landsbygden har också en betydelsefull roll. Skogen, jordbruket, malmen och vattenkraften finns på den svenska landsbygden. Vi ska inte ställa stad och landsbygd mot varandra. Sverige ska ses som en helhet där vi har behov av varandra.

Fel! Okänt namn på

Utvecklingen i stadsnära landsbygd är positiv men i mer avlägsna bygder måste politiken ta sitt ansvar och kompensera brister i tillgänglighet och service.

På landsbygden finns goda utvecklingsmöjligheter och många människor med initiativkraft och stort engagemang. Det är viktigt att se till att de som bor där har samma villkor för företagande och service som de som bor i tätorter.

Jordbruket är en verklig framtidsbransch. Konsumenterna vill ha svenska närproducerade livsmedel med tydlig ursprungsmärkning så att vi kan göra aktiva val. Det produceras biobränsle och annan energi på den svenska landsbygden. En levande landsbygd är en förutsättning för biologisk mångfald och öppna landskap som är centrala mål i miljöpolitiken.

Det är viktigt för den enskilda företagaren men också för landsbygdsutvecklingen som helhet att det finns möjlighet att kombinera företag med anställning. Många glesbygdsbor väljer att bli mångsysslare eller kombinationsysselsatta, andra koncentrerar sig helt på det egna företaget. Regelverk och trygghetssystem behöver därför anpassas efter deras speciella villkor.

Sverige har i den växande turistnäringen en enorm tillgång i vacker och spännande och, inte minst, tillgänglig natur. Vår allemansrätt är unik i världen.

Vi måste alltid utgå från de lokala förutsättningarna och de unika möjligheterna när vi diskuterar landsbygdspolitik. Om vi ska kunna ta vara på möjligheterna måste vi ta hänsyn till förutsättningarna. En väl fungerande infrastruktur är nödvändig liksom bra och billiga bostäder. Bland annat bör fler hyresrätter byggas också på landsbygden.

Det är inte så att de goda tiderna och marknadskrafterna ordnar utvecklingen på landsbygden. Det behövs politiska åtgärder och beslut och att ha landsbygdsglasögonen på i alla beslut vi fattar. Nu minskar den statliga närvaron genom att Arbetsförmedlingen förändrar och drar ner både kompetens i små kommuner och koncentrerar personalen till några få orter i varje län. Försäkringskassan och Skatteverket tvingas minska sin personal i flera landsbygdskommuner. Statliga myndigheter centraliseras, vilket bidrar ytterligare till att den statliga närvaron på landsbygden minskar.

Försämringen av a-kassan gör det svårare att vara mångsysslare och säsongsanställd. Rabatten på de sociala avgifterna för småföretagaren har tagits bort. Det drabbar bland annat den gröna näringen.

I Storbritannien finns så kallad rural proofing. Den innebär att man analyserar hur offentliga beslut påverkar landsbygdens utveckling. Processen ger möjlighet att varna för reformer som visar sig slå alltför hårt mot landsbygden. Denna process bör införas i Sverige.

Många politikområden har en landsbygd dimension. Därför behövs det en samordning mellan regeringskansli, departement, myndigheter och regionala och lokala aktörer.

En annan viktig aspekt är det lokala initiativet, det lokala engagemanget och den lokala förmågan till ansvar. Ett ökat lokalt ansvar för landsbygdsutvecklingen kompletterat med utökad samverkan och samordning mellan myndigheter inom och mellan kommunal och statlig förvaltning ger goda förutsättningar att bidra till nya och framtidsinriktade lösningar på landsbygden.

Barn och ungdomar på landsbygden har en annan situation än barn i städerna bland annat därför att de är mer beroende av vuxna för att kunna leva

Fel! Okänt namn på

sina liv. Beslutsfattare måste skaffa sig bättre kunskaper om vad barnen själva önskar sig och tycker att de behöver för att deras liv ska fungera. En lösning kan vara att bygga upp kanaler för kontakt mellan barn och ungdomar och beslutsfattare.

Ett aktuellt exempel på behovet av en helhetssyn i landsbygdspolitiken är den dramatiska nedläggning av drivmedelsstationer som nu sker runt om i landet. I till exempel Värmland kan det bli 30–40 stationer som läggs ned, varav de flesta på landsbygden. Totalt riskerar ca 2 000 av landets 3 500 drivmedelsstationer att försvinna.

Det kan tyckas vara en liten fråga men att bensinmacken försvinner får stora effekter. Det blir längre avstånd till stationer och med detta svårare att tanka. Risken är överhängande att inga oljebolagsdrivna stationer kommer att finnas i samhällen med mindre än 3 000 invånare eftersom det inte anses vara lönsamt. Det är i åtskilliga fall också så att bensinmack och annan handel drivs tillsammans. Utan bensinmack och lanthandel uttunnas servicen på orten där apoteksombuden finns i lanthandeln. Likaså hotas exempelvis post, systembolagsombud och ATG. Med detta kan också möjligheterna att erbjuda offentlig service i anslutning till försäljningsställena försvinna. Detta hotar näringslivet i glesbygden och försämrar människors livskvalitet.

Det behövs en översyn av vilka serviceställen som ska få stöd och detta bör göras regionalt och gemensamt av kommunerna, länsstyrelserna och företag. Det garanterar att pengarna används på bästa sätt. Samverkan mellan olika handlare om till exempel inköp ska stimuleras.

En fungerande kommersiell service är ett verktyg för turistnäringen samtidigt som turist-, jakt- och fiskesäsonger är avgörande för att butiker och mackar får nödvändiga intäkter.

Ett annat exempel på att det krävs en helhetssyn i landsbygdspolitiken är tillgången till telefoner och bredband. Den är idag en förutsättning för en positiv utveckling. Det är särskilt viktigt på landsbygden som sällan kan matcha de större städernas andra kommunikationsmöjligheter. För att företag ska kunna starta, utvecklas och stanna kvar i gles- och landsbygd är goda kommunikationer en nödvändighet. Internet och telefoni är med stor sannolikhet den viktigaste förutsättningen för småföretagare på landsbygden. Utan bredband försvinner förutsättningen för att driva företag i glesbygd och de unga flyttar in till städerna.

Telefoner och bredband ger dem möjlighet att vara en del av den globala marknaden samtidigt som företaget kan finnas kvar på landsbygden.

Detta skapar också trygghet för de boende på landsbygden. Närheten via till exempel webbkameror inom hemsjukvården ut till boende ökar möjligheten att kunna se om något har hänt i samband med larm.

Lantbrevbäringen har en central roll för en levande landsbygd. Inte minst viktigt är att den penningsservice som utförs av lantbrevbärarna tryggas.

Det behövs ökade satsningar på landsbygdsforskning. Idag upplevs den som tunn och splittrad, som ett forskningsfält som inte har hittat sina former. Formas, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, har presenterat ett förslag till plattform för en mer långsiktig kapacitetsuppbyggnad av forskning om landsbygdens kulturella, sociala, ekonomiska och

Fel! Okänt namn på

ekologiska förhållanden. Det är viktigt att spänna över fler discipliner. Nätverksuppbyggnaden mellan forskare ska stimuleras. Det internationella utbytet är mycket viktigt.

Detta är ett antal exempel på vad som behöver ske för att utveckla landsbygden. Med bland andra dessa exempel som grund bör regeringen påbörja arbetet att utforma en landsbygdspolitik som präglas av samordning och en helhetssyn.

Stockholm den 29 september 2008

Ann-Kristine Johansson (s)

Helén Pettersson i Umeå (s)

Lars Wegendal (s)